

УДК 347.78(477)

ЩОДО ПОНЯТТЯ «ДИФАМАЦІЯ» ЯК ІНСТИТУТУ ПРАВА

Новицький А.М.

(доктор юридичних наук, професор, професор ННІ права Університету ДФС України)

Новицька Н.Б.

(доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент ННІ права Університету ДФС України)

Анотація: Статтю присвячено дослідженню поняття «дифамація», як окремого інституту права, дослідженню доктринальних підходів щодо зазначеного поняття. Проведено аналіз генезису криміналізації окремих відносин дифамації у національному законодавстві.

Ключові слова: дифамація, наклеп, образа, інформаційні відносини, захист честі, гідності, ділової репутації.

Аннотация: Статья посвящена исследованию понятия «диффамация», как отдельного института права, исследованию доктринальных подходов к указанному понятию. Проведен анализ генезиса криминализации отдельных отношений диффамации в национальном законодательстве.

Ключевые слова: диффамация, клевета, оскорбление, информационные отношения, защита чести, достоинства, деловой репутации.

Annotation: This article studies the concept of "defamation" as a separate Law Institute, the study doctrinal approaches to this notion. The analysis of the genesis of the criminalization of defamation individual relationship in national law.

Keywords: libel, slander, insult, information relations, protection of honor, dignity and business reputation.

Проблема інформаційного впливу стала проблемою для суспільства з розвитком комунікаційних засобів. Аналіз таких впливів дає можливість говорити про те, що він здійснюється вже не тільки щодо конкретної особи чи організації, а здійснюється на найвищому рівні суспільних відносин – щодо держав та наддержавних утворень. Такий вплив останнім часом почали називати інформаційними війнами.

Розвиток комунікаційних засобів – від друкованих видань (газет) до сучасних комунікаційних мереж (Інтернет) дав можливість: по-перше, будь-яку інформацію розповсюдити серед максимальної кількості користувачів інформаційної послуги (ТВ, Інтернет); по-друге, значно подешевшала послуга донесення контенту інформації до кінцевого споживача; по-третє, значно зросла швидкість розповсюдження інформації; по-четверте, значно зменшився час обробки та розповсюдження інформації. Всі ці чинники досить сильно вплинули на підвищення ролі інформаційного продукту, інформаційного впливу на життя соціуму. Через інформаційні потоки формується громадська думка, формується позитивне чи негативне ставлення до конкретної події, до конкретної особи, до певного виду продукції. В той же час, із широким розповсюдженням комунікаційних мереж все складніше стає дотримуватись межі між поширенням інформації, яка забезпечена правом на свободу слова та конфіденційністю, правом громадян на захист персональних даних.

Міжнародними документами визначено право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватись своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для

запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду[7].

Проте, не завжди інформаційний вплив є позитивним. Досить часто він використовується саме з метою підірвати устої держави, закласти сумнів щодо правильності підтримки тієї чи іншої партії влади, її програми розвитку тощо, це може слугувати негативними наслідками під час виборчих процесів – і відповідно, зміною подальшого напрямку зовнішньої політики держави. Аналогічний вплив може здійснюватись на юридичні особи, суб'єкти суспільних відносин чи щодо конкретної особи, з метою публічного поширення недостовірних відомостей, які ймовірно можуть нанести шкоду честі, гідності, діловій репутації даної особи.

Такі особливості суспільних відносин мають і відповідні юридичні конструкції щодо: з однієї сторони забезпечити охорону та захист прав та свобод учасників таких відносин, а з іншого – необхідність забезпечення конституційного права кожного громадянина на інформацію, право на збір та поширення такої інформації. Виникає питання – де ця межа, яка визначає право на інформацію та відповідальність за порушення в інформаційній сфері, пов'язані із створенням, поширенням, розповсюдженням та використанням інформації. Розглянемо окремі положення таких юридичних конструкцій, які визначають механізми правового регулювання у сфері інформаційних відносин.

У доктрині правової науки обґрунтовано наявність спеціального інституту – дифамація. Розглянемо більш конкретно структуру даного інституту та відповідні механізми регулювання.

Дефініція «дифамація» походить від латинського «diffamo», що дослівно означає позбавляти доброго імені, паплюжити, ганьбити. Від даного поняття фактично були утворені англійське «defamation», німецьке «diffamation», французьке «difamacion», що у дослівному перекладі означають „порочити”.

Питанням дифамації у своїх роботах розкривали П.І Каблак, який відзначав, що дифамація – це міжнародний правовий термін, який закріплений у законодавстві багатьох країн світу та використовується як узагальнюючий щодо різних видів порушень особистих немайнових прав на захист честі, гідності, репутації й доброго імені [1]. Д. Луспеник, відзначає, що дифамація - це загальноприйнятий в більшості країн світу юридичний термін, під яким розуміють правопорушення у вигляді поширення (вимовляння слів чи публікації) відомостей, що не відповідають дійсності, які порочать честь, гідність та ділову репутацію потерпілого [5].

У Юридичній енциклопедії під дифамацією визначено публічне поширення дійсних або вигаданих відомостей, які принижують честь, гідність і ділову репутацію громадянина чи організації [2]. Ряд вчених, досліджуючи поняття дифамації звертають увагу на те, що інформація, яка поширена є правдивою та достовірною, проте саме її поширення несе шкоду. Так, у юридичному словнику за редакцією В. Гончаренка: «Дифамація – опублікування в пресі відомостей, що ганьблять честь якої-небудь особи, установи тощо. Від наклепу відрізняється тим, що розповсюджуються достовірні відомості»[3]. К.О. Машевська, досліджуючи питання захисту ділової репутації відзначає, що предметом постійних дискусій є відповідальність за дифамацію – поширення правдивих відомостей про будь-яку посадову особу, політичного діяча чи (або) політичний інститут [8]. В електронній енциклопедії Вікіпедія, поняття дифамація, визначено як поширення про особу недостовірної інформації, яка принижує її честь та гідність, завдає шкоди діловій репутації. Дифамація є синонімом до терміну «приниження честі, гідності та ділової репутації». Загалом, українське законодавство не вживає термін дифамація, однак як лаконічне змістовне слово іншомовного походження він активно використовується на практиці та в законодавствах деяких інших країн [4].

Часто, поняття дифамація використовується як синонім понять: розповсюдження відомостей, що несуть образу, наносять шкоди гідності, честі особи, як прямий наклеп. Проте кожне із даних понять має свою конструкцію, своє застосування та

відповідальність. Не завжди зазначені поняття можуть у повній мірі розкрити сутність узагальненого поняття дифамації і в той же час не в кожному випадку зазначенні поняття мають ознаки дифамації.

Деніел Саймонс у посібнику для активістів «Стисло про дифамацію: Основні концепції законодавства про захист репутації», підготовлену до публікації організацією «АРТИКЛЬ 19» не дає прямого визначення поняття дифамації. Він здійснює аналіз зазначеного поняття через поняття «законодавство про дифамацію». Зокрема зазначається, що належним законом про дифамацію, у якому закладено рівновагу між захистом репутації людини й правом на свободу слова, можна вважати закон, покликаний захищати громадян від інформації, що є неправдивою, а тому шкодить їхній репутації. Таке визначення передбачає наявність чотирьох складників. Твердження про який-небудь факт є дифамацією лише за умови, якщо воно:

- неправдиве;
- оперує фактичними даними;
- шкідливе;
- завдає збитків репутації конкретної особи; а це означає, що заперечуване твердження було прочитано, почуто або побачено іншими особами [6].

Аналізуючи дані наукові дослідження, як вітчизняних науковців так і закордонних, ми стикнулися із проблемою неоднозначного розуміння та різних підходів щодо визначення поняття дифамація. В одних твердженнях дифамація це розповсюдження дійсної, правдивої інформації, що принесла шкоду, в інших випадках – це або правдива або вигадана інформація, яка розповсюджується із метою нанесення шкоди, а в третіх випадках, це поширення виключно неправдивої інформації. В чому проблема?

Дослідження сутності поняття дифамація визначає ряд закономірностей та визначає необхідність дати відповідь на декілька запитань:

- дифамація – це правопорушення чи правочин?
- дифамація – це виключно встановлені законом дії та встановлена відповідальність, чи право громадянина на захист порушених прав стосовно його гідності, честі, ділової репутації;
- при дифамації повинна бути шкода, чи вона є дійсною чи можливою, як визначити цю шкоду?
- що лежить в основі дифамації: розповсюдження неправдивої інформації чи розповсюдження правдивої інформації, але такої що спричиняє шкоду честі, гідності, діловій репутації фізичній, юридичній особі чи держав?
- хто є суб'єктом дифамаційних відносин: той хто створив інформацію, той хто розповсюдив інформацію, той хто використав дану інформацію з метою нанесення шкоди честі, гідності, діловій репутації фізичній, юридичній особі чи державі?

Спробуємо відповісти на поставлені запитання. Чи є дифамація правопорушенням. Під правопорушенням ми розуміємо протиправне, винне, суспільно небезпечне або шкідливе діяння деліктоздатного суб'єкта, яке спричиняє шкоду. Протиправне діяння, тобто таке, яке суперечить встановленим нормами закону. Правопорушення розглядають як юридичний факт. Фактично, чи можемо ми говорити про дифамацію, якщо не було юридичного факту – однозначно ні. Чи можемо ми говорити про дифамацію, якщо такий склад правопорушення не визначено у чинному законодавстві? Очевидно, тут існує потреба встановлення інших підходів, які можуть характеризувати такі дії, як такі, що негативно оцінюються суспільством, та можуть мати громадський осуд. Проте в даному випадку неможливо говорити про порушення закону з відповідними правовими наслідками. Єдиним елементом можливого захисту в такій ситуації може бути захист прав при встановленні настання прямої шкоди від діянь пов'язаних із розповсюдженням певної інформації.

Із зазначеної ситуації випливає наступний висновок, який визначає, що не всі діяння, які можуть нанести шкоду від розповсюдженої інформації є порушенням норми

закону. Очевидно, існують ситуації, коли розповсюдження інформації проходить в межах чинного законодавства, ініціатор такого розповсюдження діяв з метою добрих намірів, а в результаті ці дії призвели до настання шкоди конкретним особам, організаціям чи навіть державі. Чи зможуть постраждалі вимагати компенсації шкоди?

Наукова доктрина не дала однозначної відповіді щодо того, яка повинна бути інформація: правдива чи не правдива. Якщо, розповсюджується заздалегідь неправдива інформація, з метою нанесення шкоди честі, гідності, діловій репутації – то такі дії кваліфікуються як наклеп, з відповідною юридичною відповідальністю. Якщо була розповсюджена неправдива інформація, проте вона була не у вигляді інформаційного повідомлення, а як судження окремого громадянина чи професійного створювача інформації – журналіста, то такі діяння не визнаються дифамацією та не підлягають юридичному переслідуванню. Тому необхідно говорити про поняття дифамації як про узагальнююче поняття пов'язане із розповсюдженням інформації, яка могла привести до створення негативного іміджу, в результаті чого зазнали шкоди честь, гідність, ділова репутація фізичної, юридичної особи чи держави.

Існує позиція, згідно якої дифамація прирівнюється до вчиненого діяння, шляхом поширення певної інформації, яке принесло шкоду діловій репутації. Що ж таке ділова репутація? Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», визначає ділову репутацію, як сукупність документально підтвердженої інформації про особу, що дає можливість зробити висновок про відповідність її господарської та/або професійної діяльності вимогам законодавства, а для фізичної особи – також про належний рівень професійних здібностей та управлінського досвіду, а також відсутність в особі судимості за корисливі злочини і за злочини у сфері господарської діяльності, не знятої або не погашеної в установленому законом порядку» [9]. Таким чином, ділова репутація це також інформація, яка в своїй сукупності створює позитивний імідж конкретної особи (юридичної чи фізичної). Якщо ж поширюється інформація, яка створює негативний імідж зазначених осіб, або значно понижує їх позитивний імідж, така ситуація впливає на наслідки, перш за все у сфері підприємництва та відповідного можливого отримання прибутку. Якщо можлива вигода, або майбутній прибуток не отримані, то це може бути виражено як шкода або втрата. Тому поширення негативної інформації, або інформації із негативним іміджем окремі науковці називають елементом інституту дифамації.

Якщо робити висновок, що дифамація є синонімом порушення права щодо захисту діловій репутації, чи навмисне поширення неправдивої інформації з метою поширення наклепу та завдання шкоди, то логічним буде встановлення кримінальної відповідальності за дифамацію з відповідним виокремленням складу, суб'єктів та інших складових даного правопорушення. До речі такі закони існують у більшості найбільш демократичних юрисдикціях світу. Необхідно зазначити, що в Кримінальному Кодексі України 1961 року відповідна стаття, що передбачала кримінальну відповідальність за наклеп була, проте у 2001 році дане діяння було декриміналізоване.

У 2012 році у першому читанні був прийнятий законопроект № 11013 «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо посилення відповідальності за посягання на честь, гідність та ділову репутацію людини», яким передбачалось передбачено покарання за поширення свідомо неправдивої інформації про особу, що спричинило тяжкі наслідки, у вигляді штрафів у розмірі від 200 до 1500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами строком до двох років, або ж позбавленням волі терміном до 5 років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю терміном до трьох років. Проте цілий ряд акцій протесту, які прокотились країною не дав можливість прийняти даний закон.

Повторно, 16 січня 2014 року влада намагалась прийняти закон України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та процесуальних

законів щодо додаткових заходів захисту безпеки громадян», яким передбачалось встановлення кримінальної відповідальності за поширення неправдивої інформації (за наклеп) [10]. Зокрема, передбачалось додати ст. 151-1 КК України, яка визначала б наклеп як навмисне поширення явно недостовірних відомостей, що ганьблять честь і гідність іншої особи. За такі дії планувалось встановлення покарання у вигляді штрафу до 50 неоподаткованих мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк до 200 годин, або виправними роботами на строк до 1 року. Якщо така інформація публічно продемонструється в засобах масової інформації або в мережі Інтернет, або особа вчиняє цей злочин повторно, розмір штрафу встановився до 300 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, а громадські роботи – від 150 до 240 годин. Якщо суб'єкт поєднує наклеп з обвинуваченням у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, йому загрожують виправні роботи на строк від одного до двох років або обмеження волі на строк до двох років. Крім того, передбачалось частину 1 статті 343 КК України викласти у наступній редакції: «Незаконне збирання, зберігання, використання, знищення, поширення конфіденційної інформації про працівника правоохоронного органу, працівника державної виконавчої служби, їх близьких родичів чи членів сім'ї, розповсюдження матеріалів або інформації, що носять явно образливий характер та демонструють зухвалу зневагу до працівника правоохоронного органу чи працівника державної виконавчої служби, тиск, залякування чи вплив у будь-якій іншій формі на працівника правоохоронного органу чи працівника державної виконавчої служби, вчинені з метою помсти, перешкоджання виконанню ним службових обов'язків чи з метою добитися прийняття незаконного рішення, або публічні заклики чи розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій, - карається штрафом від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до одного року, або арештом на строк до шести місяців».

Таким чином, даним законопроектом передбачалось встановлення певних обмежень щодо інформаційних прав громадян. У Пояснювальній записці до зазначеного законопроекту зазначається, що у країнах світу по різному вирішено питання про встановлення кримінальної відповідальності за наклеп. Для прикладу, кримінальні кодекси 19 штатів США містять кримінальну відповідальність за дифамацію (у 10 із них відповідальність передбачена за образу честі та гідності навіть померлих осіб). Кримінальна відповідальність за наклеп передбачена у Австрії, Бельгії, Болгарії, Великобританії, Греції, Данії, Ісландії, Іспанії, Італії, Латвії, Литві, Німеччині, Норвегії, Польщі, Португалії, Фінляндії, Хорватії, Чорногорії, Чехії, Швейцарії, Швеції. Очевидно, що це питання вирішується в тому числі з урахуванням загального рівня культури інформаційних відносин у країні, відповідального ставлення до своїх професійних обов'язків розповсюджувачів інформації, суспільних діячів та громадян[11]. В той же час П.І. Каблак, зазначає, що загальновизнане право на свободу переконань і свободу слова містить п'ять основних складових:

1) це право належить кожному незалежно від статі, раси, кольору шкіри, громадянства чи релігії. Цим правом наділені діти, іноземці, представники меншин і навіть ув'язнені;

2) це право включає свободу шукати, отримувати й розповсюджувати інформацію та ідеї. Іншими словами, мова йде не лише про право виражати свої погляди, а й про право доступу до поглядів інших осіб і до інформації, що знаходиться в розпорядженні державних органів;

3) це право розповсюджується на будь-які ідеї та інформацію. Цим правом загалом захищені всі факти або судження, у тому числі ті, які можуть бути образливими або шокуючими, а також ті, які вважаються неправильними, такими, що вводять в оману або є несуттєвими. Адже багато на сьогодні визнаних мало не всіма ідей колись вважалися безглуздям. Свобода слова була би безглуздою, якби вона захищала лише ті думки, які визнані більшістю;

4) свобода слова гарантується незалежно від державних кордонів. Кожен має право шукати, отримувати й поширювати інформацію в інших державах;

5) право на свободу слова може бути реалізоване будь-якими засобами. Кожен може на власний розсуд розповсюджувати свої переконання, використовуючи і традиційні, і найновіші засоби, у тому числі газети, книги, брошури, радіо, телебачення, Інтернет, витвори мистецтва та публічні збори[1].

Наступним кроком влади щодо встановлення відповідальності за поширення інформації став законопроект від 2016 року «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України (щодо уточнення відповідальності за вчинення злочинів проти волі, честі та гідності особи)» [12]. Відповідно до даного законопроекту передбачається введення кримінальної відповідальності за наклеп та образу. Зокрема, наклеп, тобто умисне або через несумлінне ставлення до перевірки інформації поширення завідомо неправдивих відомостей, що принижують честь і гідність іншої фізичної особи або ділову репутацію фізичної чи юридичної особи, або наклеп на публічну особу, тобто умисне поширення завідомо неправдивих відомостей, що принижують честь і гідність або ділову репутацію публічної особи та образа, тобто приниження честі та гідності іншої особи, виражене в непристойній формі, при цьому образа, що міститься в публічному виступі, публічно демонструється в засобах масової інформації або в мережі Інтернет, або те саме діяння, вчинене особою, раніше судимою за злочин визначається як окремий склад правопорушення.

Кожного разу при розгляді зазначених законопроектів у суспільстві виникали акції протесту. Особливо активно виступають проти зазначених кримінальних переслідувань суб'єкти інформаційних відносин, ті хто професійно займається створенням, збором та розповсюдженням інформації.

Всі ці дії влади та відповідні акції протесту говорять про те, що в Україні існує проблема щодо поширення інформації, що такі суспільні відносини недостатньо врегульовані в правовому полі. Постійні намагання влади ввести кримінальну відповідальність за наклепи та образу, тобто за поширення завідомо неправдивої чи іншої інформації, встановити законодавчі, нормативно врегульовані обмеження щодо розповсюдження такої негативної інформації говорять про актуалізацію зазначеного питання. Активна протидія частини населення говорить про те, що це буде корінним чином зачіпати їх образ життя, їх професійний образ життя, їх можливість отримання доходу.

Всі зазначені проблемні аспекти підтверджують тезу, щодо необхідності наукового осмислення поняття дифамація в контексті інших юридичних конструкцій, а саме зловживання правом на інформацію, наклеп, образа, захист ділової репутації тощо, тобто всіх тих елементів інформаційних відносин, які впливають на суспільні відносини, і приносять шкоду конкретним особам.

Список використаних джерел

1. Каблак П.І. Дифамація як спосіб незаконного впливу на суддів та права людини: пошук рівноваги / П.І. Каблак // Актуальні проблеми держави і права, - 2014, - С.326-332.
2. Юридична енциклопедія: в 6 т. /Редкол.: Ю.С.Шемчученко (голова редкол.) та ін.. – К.: «Укр. Енцикл.», 1998. Т.2: Д-Й. – 1999.-744с.
3. Юридичний словник / за ред. В. Гончаренка. – К. : Форум, 2006. – 473с.
4. Дифамація / Електронний ресурс / - Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
5. Луспеник Д.Д. Інститут дифамації і українське законодавство щодо захисту честі, гідності та ділової репутації / Д.Д. Луспеник // Право України. – 2006. – № 2. – С. 62–65
6. Деніел Саймонс Стисло про дифамацію: Основні концепції законодавства про захист репутації / Посібнику для активістів, переклад Л.Шитик / «АРТИКЛЬ 19», Лондон. – Інститут медіа права, - 2008., - 27с.
7. Про захист прав людини і основоположних свобод / Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 року (Редакція від 01.06.2010 року) / Електронний ресурс/ Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004
8. Машевська К. О. Поняття ділової репутації юридичних осіб в українському законодавстві / Катерина Олександрівна Машевська / Часопис Київського університету права – 2013. - № 2. – С. 132-136.

9. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг. [Закон України] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

10. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та процесуальних законів щодо додаткових заходів захисту безпеки громадян / Електронний ресурс/ Режим доступу : / <http://w1.c1.rada.gov.ua>

11. Пояснювальна записка до проекту Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та процесуальних законів щодо додаткових заходів захисту безпеки громадян" / Електронний ресурс/ Режим доступу : / <http://w1.c1.rada.gov.ua>

12. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України (щодо уточнення відповідальності за вчинення злочинів проти волі, честі та гідності особи)» / Електронний ресурс / Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59889

УДК 341.231.14

НАЦІОНАЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА НА ЖИТТЯ НА ПРЕНАТАЛЬНІЙ СТАДІЇ РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Островська Б.В.

(кандидат юридичних наук, доцент кафедри права Київського національного
лінгвістичного університету)

Анотація. Досліджується проблема співвідношення національного законодавства України з правами людини, зокрема з правом дитини на життя. Піднімається питання необхідності захисту права дитини на життя на пренатальній стадії її розвитку. Наголошується на пріоритеті права на життя над репродуктивними правами людини. Визначається необхідність приведення національного законодавства у відповідність до міжнародних стандартів прав людини.

Ключові слова: право на життя, права людини, дитина, права дитини, штучне переривання вагітності, національне законодавство.

Annotation. The problem of correlation of national legislation of Ukraine on human rights, including the child's right to life, was researched in this work. The legal question of protection the child's right to life in the prenatal stage of development is raised. Emphasis on the primacy of the right to life over the reproduction rights of human is proclaimed.

The necessity of bringing the national legislation in line with the international human rights standards is determined.

Key words: right to life, human rights, child, children's rights, abortion, national legislation.

Численні політичні та соціально-економічні проблеми в Україні призвели до сучасної демографічної кризи, результатом якої стало катастрофічне зменшення кількості населення внаслідок зростання смертності та зниження рівня народжуваності. Вона спричинена багатьма взаємозалежними факторами, такими як воєнні дії, міграція, низький рівень життя населення, поширення хвороб, безпліддя тощо. Масштаб її наслідків ставить питання захисту людського життя на рівень стратегічних завдань держави. У цьому контексті найгостріше піднімається питання захисту життя дітей.

Найбільшою загрозою життю дитини та порушенням її невід'ємного природного права на життя є легалізація державою штучного переривання вагітності. З часу перебування України як союзної республіки у складі СРСР на її територію поширювалася дія Наказу Президії Верховної Ради СРСР «Про скасування заборони абортів» (1955 р.). У результаті впровадження такої радянської політики «по поощрению материнства и охране детства» людські втрати за кількістю перерваних життів ненароджених дітей за статистичними даними перевищили число жертв голодомору на Україні. І сьогодні за кількістю абортів Україна стала європейським «лідером». Та попри такі показники охорону дитинства в Україні визначено стратегічним загальнонаціональним пріоритетом.

Національно-правове регулювання прав дитини має розглядатися виключно у контексті міжнародного права прав людини, зокрема – фундаментального права кожного людини на життя, тому легалізація абортів не є сферою виключно внутрішньодержавної компетенції. Окрім того, міжнародно-правове визначення поняття «дитини» є набагато